

دستور جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی دریافت سود مرکب بر اساس دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری

مرجع طرح موضوع: شورای های گفت و گوی کرمان، سمنان و خراسان شمالی

تاریخ برگزاری: دوشنبه ۱۴۰۰/۸/۱۷

شرح موضوع:

یکی از وظایف بانک ها مطابق بند ۹ ماده ۲ قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲، اعطای وام و اعتبار بدون ربا است و بانکها نمی توانند مبادرت به معاملات ربوی کنند. لذا مطابق این قانون، اعطای تسهیلات یا در چارچوب مشارکت بانک در طرحی خاص (عقود مشارکتی) امکان پذیر است، یا اینکه ضمن خرید کالایی توسط بانک (عقود مبادله ای) انجام می شود، و یا منوط به انجام کار یا خدمتی مشخص (عقود تعهدی) است.

از طرفی دیگر دریافت زیاده بر دین در ازای اعطای مهلت، مغایر با شرع است و نمی توان با امهال تسهیلات، سود پول دوران مهلت را مطالبه کرد. به همین جهت نحوه اعطای مهلت به بدهکار برای بازپرداخت بدهی، یکی از موضوعات مهم نظام بانکی است.

در دهه اخیر در قوانین مختلف از جمله قوانین بودجه سنواتی سال های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۷ و نیز «قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (مصوب سال ۱۳۹۶)» ماده ۲۳، در خصوص نحوه امهال تسهیلات اعطا شده مقرراتی وضع شده است تا در شرایط بحران از تسهیلات گیرندگان آسیب دیده حمایت شود. بنابراین تغییر ماهیت امهال بدون توجه به فلسفه آن می تواند مانع جدیدی برای تولید و کسب و کارها ایجاد کند.

شورای پول و اعتبار در سال ۱۳۹۸ «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات موسسات اعتباری» را تصویب و در سال ۱۳۹۹ موادی را به آن الحاق و مواردی را نیز اصلاح نمود که به موجب بخشنامه های بانک مرکزی (بخشنامه شماره ۹۸/۲۱۲۶۸۱ مورخ ۹۸/۰۶/۲۶ و شماره ۹۹/۲۲۴۳۵۰ مورخ ۱۳/۰۷/۱۳۹۹) به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. بر اساس اعلام بانک مرکزی این دستورالعمل پس از بررسی در شورای فقهی بانک مرکزی تصویب شده است، اما به نظر می رسد «آثار» مواد مربوط به امهال در این دستورالعمل، با قوانین منع دریافت سود مرکب (موضوع بند (و) تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۳۹۷ و قانون تسهیل تسویه بدهی بدهکاران شبکه بانکی کشور) و همچنین با قوانین ناظر بر ممنوعیت معاملات ربوی خصوصا بند ۹ ماده ۲ قانون عملیات بانکی بدون ربا مغایرت دارد، زیرا طبق مفاد این دستورالعمل، امهال از طریق انعقاد قرارداد جدید صورت می گیرد که مبلغ این قرارداد جدید تشکیل شده است از: «اصل و سود قرارداد سابق» به انضمام سود جدید.

با توجه به مطالب فوق، چندین شورای گفت و گوی استانی از جمله کرمان، سمنان و خراسان شمالی درخواست نموده اند این موضوع در دستور کار بررسی توسط دبیرخانه شورای گفت و گو در سطح ملی قرار گیرد.